

п. Журавей і я субал

Ба 14230

песьні грузынкаў

330

Ф. В. Б.
Л. і М.

100 1110

100 1110

Ба 17230

ПАЎЛЮК БУРАВЕЙ,
Я Н С У Б А Ч

ПЕСЬНІ

ГРУЗЧЫКАЎ

1469-р²

Ба 17230

1938

~~17378~~

Бел. аддзел

1994 г.

Дзяржаўнае
Выдавецтва
Беларусі

МЕНСК
1932

Л

1

М

(5213932)

Рэдактар Платун
Тэхрэдактар Ул. Сокалаў
Корэктар М. Сайкоўскі
Вокладка мастака А. Браэра

Здана ў друкарню 4-III—32 г.
Падпісана да друку 8-IV—32 г.

25 - 1 2009

Галоўлітбел № 3119
Зак. № 883—2000 экз.
«Палесдрук», Гомель

Паўлюк

БУРАВЕЙ

ПЕСНЯ ГРУЗЧЫКА

Дзевяць гадзін адбівае гадзіньнік.
Ах!—не спазьніцца-б—сьпяшу я
шпарчэй,
Слэц свой штодзённы на плечы
накінуў,
Шуфэль пад паху, ды совак яшчэ.
Час не чакае—імчыцца шалёна,
А трэба-ж хвілінай і той даражыць...
. . . . .
Вагон за вагонам. І вось—эшалёны,
З іх частка прыбегла з-за польскай
мяжы.

*

Заляскалі тачкі,
забегалі соўкі—
Мы грузім жалеза,
цамэнт:
З нас кожны
упарты,
бадзёры
і стойкі

Выконваць заданьні свае:

Адзін—
нагружае,
другі—
— разгружае,
Адзін—
— ля машыны,
другі—
— на вуглю.

...Такія хвіліны бадзёрасьць раджаюць
І рушаць апоўначы глуш...

А там,
дзе ня сьвеціць электро,
За строем
муроў-камяніц—
Ад простаў
бэнзынкі ліецца
блятнюткі
агеньчык
на ніз.

Тады усплывае
(ня выказаць вершам)
Далёкіх малюнкаў
наліў:

Донбасу,
Уралу,
Уэльсу
І іншых капальняў зямлі...

Дзе ў глыбах пластоў падзямельля
Праводзіць жыццё чалавек—
Пры сьвеце шахцёрак пякельных
Вугальныя лусты ірве.

А дзін—

нагружае,
другі—
разгружае.
Падмошкі
скрыгочуць—
кракцяць.
З далёкага
поля
зярнё
ураджаю—
Выносім
На склад
на плячах.

Хоць мляўка плячам ад цяжару,
Нязносным здаецца сьпяраша,
А потым—
І стома згарае,
І ногі ўжо больш ня дрыжаць!

*

І будзем далей працаваць, мой колега,
Пакуль з нас ніхто ня ўпаў, ня прыціх;
Каб дзён ня спыніць ў іх імклівасьці
беглай,

Патрэбна уларга

ісьці

і ісьці!

Прыгледзься—сягоньня прастоі
вагонаў,

Учора згрузілі у вугаль руду,

Мы гэтакіх ганьбіць павінны

сягоньня—

Яны, брат, ня з намі ідуць.

*

Адзін—

нагружае,

другі—

разгружае.

Пыл сыплецца

ў вочы

і ў рот.

Усё пераможам!

Ня страшны

цяжары!

У сэрцы пульсуе гарачая кроў!

Сьнежань 1930 г.

г. Менск, М.-Б.-Б. чыг.

НА ПАКГАУЗЕ

(У ноч з 31-ХІІ—30 г.
на 1-І—31 г.)

Рух прыпыняецца,
Вуліцы моўкнуць—
Горад унік у спачын.
Вые мяцеліца воўкам
У цемені чорнай начы.
Звоніць трамвай
разьвітальным адбоем.
Поўнач.
Дванаццаць гадзін.
А мы на пакгаузе
тачкамі звонім
У тахт малаткам завадзкім.
Ударнікі ўсе мы
з юнацкім запалам,
З пульсуючай радасьцю дзён.
Мяхі фосфорыту лятаюць саломай,
Мякінай аўсянай—рызьзё.
Хвіліну пакурыш
з вясёлай гамонкай,
Зноў праца напружных цягліц...

За горадам дзесьці
Заржэ жарабёнкам
Кур'ерскі рухавы цягнік.
Ня трэба нам валенак—
грэюць і боты,
Паскіданы буркі—
горача й так.
Няхай сабе й вельмі
цяжкая работа,
Ды нам,
маладым,
ня прыстаць!
Як п'яўкі ўпляліся
за рэбры машыны
І цягнем яе у вагон,
Туды, дзе калосьсе,
ды стэп канюшыны,—
Туды мы яе павязём.
Каб там,
дзе бруіцца колгаснае поле,
Ля бору густога,
палёў яравых—
Удумную песьню
запелі моторы
Усьмешкай жалезнай
з павек вараных.
І ўсе маладыя,
здаровыя,
дужыя,

запоўнілі дзесяць—
другія давай...
І к раіцы здужалі
тры яшчэ дзюжыны,
Тым часам з „пяцёркі“—
закончаных „два“.
Гудкі засьпявалі
інакшым і новым.
Братва ўжо сьпяшалася
нас замяняць.
І ўсё маладых,
і ўсё загартованых
На зьмену прыходзіла раць.
У далечы дзесьці
сыгналы сьпяваюць,
Удумлівым звонам
зьвіняць правады.
Зноў новых,
здаровых
к сабе заклікаюць,
Да працы к сабе—
маладых!

1 сьнежня 1931 г.,
г. Менск М.-Б.-Б. чыг.

СУБОТНІК

Алушыла шэрань ліпы,
У крапіву ліпы ўрасьлі.
Чорнабровы верасень захліпаў
Кроплямі густой расы.

Прытаіўся ў небе воблак
Туману за многа называў
.....

Не мявяюць рэйкі воблік—

Хай вясна,

хай лета,

ці зіма.

Не мяняе станцыя аблічча—

На пэронных глянцах сумятня.

Паравозаў тая-ж пераклічка

На чыгунных чорных палатнах.

Мы ідзем брыгадай на суботнік,

Як адзін—

пятнаццаць-малайцы

Тут ня знойдзеш лепшых,

горшых—

Кожны тут з запалам маладым!

Можны з нас—

ударнік-камсамалец,

Кожны з нас—

чырвоны будаўнік.

Загаіць балячкі ямак хворых

Да сябе паклікалі нас дні.

Хто з палёў,

хто з фабрык дымных

З мазалістай дужаю рукой,

Грамадою дружнай і адзінай

Мы прышлі на заклік цягнікоў!

Каб шпарчэй,

інакшымходам

Цягнікі савецкія пайшлі,

На хаду—

крышылі перашкоды,—

Рвалі ён карэньні іх!

Дзень бялявы,

Дзень прыгожы,

Ах,

такі вясёлы дзень.

У вялікім падарожжы

Толькі сёньня маладзець.

Сонца яблыкам пасьпелым

З поўдню дальняга глядзіць.

І даносіць свае сьпевы—

Крык сыгналаў маладых.

Ва ўнісон-жа песьням буйным,

Вечарэла...
Садзіліся цені...
Часта дожджык пачаў цярусіць...
Заканчаць нашы хлопцы хацелі
І дадому—

з песьняй ісьці.

Час прайшоў.—
Трэба ўжо сабірацца,
Адпачыць да раніцы другой...
...І ня больш як хвілін за пятнаццаць
Загрузілі апошні вагон.
І брыгадай ўсёй засьпявалі,
Вецер сьпеў удаль разнасіў.

.....
Паравоз дзесь далёка сыгналіў,
Лёгкім пырскам дажджок марасіў...

г. Менск
М.-Б.-Б. чыг, 1931 г.

СКЛАДАЕЦА ПЛЯН

Як раніцай белай...
Згубіцца цень,
І сьвежым падыша—
Расьвет на зары,—
Так сілаю творчай
Наш сёнешні дзень
Пачынае нанова—

грымець,

гаварыць!

Я ноч навывлёт...
Ня спаў навывлёт,
Ды дзе-ж тут засьнеш,
Ды як тут засьнеш—
Калі ў гарадох,

на балотах,

палёх—

Турбіны запелі

песьні вясьне!

Сягонешні дзень
Ці-ж можна праспаць—
Ім кожны наш атам гарыць!

Складаецца плян—

Складаем мы плян

Другой пяцігодкі—

як сталь!

Як граніт!

Другі бальшавіцкі,—

другі генэральны,

Складаецца намі...

А мы—

комсамол!

Мы першы злажылі

і—

зайгралі

Турбіны—

Асінбуду,

Сырэны—

„АМО“!

Нам харкалі ў вочы,

казалі:

„Ня ўмоц вам“

Ўсе з тых,

што пагібель адчулі.

А мы не драмалі

ні дні

і ні ночы,

Ды ўсё будавалі,—

Бадзёра!

Адны гаварылі:

„Чакайце,—шчыра на нас“.

1953 г. 6А142308Р

Другія —
цкавалі
з разгону —
у бой;
Усіх тых
празвалі мы —
„левымі“
і правымі,
І самі пашлі —
бальшавіцкай
ступой!

Грымяць і гавораць
Душой чалавека
Усьцяж будаўнічыя дні,
То —
сіла!
То —
мужнасьць дваццатага веку!
Якую здабылі
і ўзвысілі мы!
Вось гэтая сіла
Сягонья нас кліча —
Складаць генэрплян
Пяцігодкі другой,
Каб разам з Масквою —
і Быхаў,
і Крычаў —
Адчулі
у шляхох іх —
разгоні

Ці чула эпоха,
Што мы яе ўславім?
Што мускулы нашы
Гараць нездарма?—
Заместа панурых званоў Ізяслава
У Менску зазвоніць трамвай!
Што там—
На Дняпроўскіх
гранітных
парогах—

Узыйдзе
граміла
грамоў—
Днепрабуд!

І што ў Сталінградзе
І Крыварожжы—

Напружныя пульсы
ў домнах
заб'юць?

І што ў Беларусі,—
„Заподном крае“,—

Дзе вечна блудзілі
з тугою
туман,—

Ў палёх і балотах
маторы зайграюць,

І торфзаводы
усьцяж задымяць!

Усё гэта
гаворыць
за моц
і
за дужасьць,
За нашу
трываласьць,
упартасьць,
разгон!
Што мы на шляхох сваіх
ўсё перадужылі
З сілаю—сілы—
электрозор.
Мы гэтую сілу
на фронце здабылі,—
На фронце сягонешніх дзён!..
.....
Адценкі старога—
кладзём ў дамавіну
І творым на-нова
жыцьцё!!!

г. Менск,
Чэрвень 1931 г.

Я ІДУ Ў ЛІТАРАТУРУ

Я сёньня іду
Ад гудкоў паравозных,
Ад тачак,

ад шуфэля

сёньня

іду я

У цэх

некранутых

поэзіі

пожань,—

Каб песьню

за песьняй

тварыць маладую.

І песьню такую—

каб нават

купелы

Атрэсьлі

нямую

чурбатую,

расу.

І песьню такую,

якую

каб пеляі—

Рабочыя
    фабрык,
            заводаў,
                    колгасаў!
Абрыдлі нам
    голыя
            фразы
                    у вершах,—
Ня будзяць яны
    пролетарскай
            крыві.
Няхай-бы
    па ліку
            было іх
                    і менш,
Ды толькі
    з нутром каб
            савецкіх
                    краін.
Я слухаў...
    і слухаў...
            Шмат разоў
                    слухаў я,
Як просяць
    рабочыя
            песень другіх...
і песні, адпетыя
    здаўна
            старухамі,

Заводзяць
няхоцьцяй
яны.
Праелі нам вушы—
„Дуняша“
ды „Ухар“.
Дзе нашы—
поэты?
Музыка дзе?
Нам хочацца пець!
Нам хочацца
слухаць!
Песьні сугучныя—
Творчай
хадзе!
Пагэтаму
партыя
кінула
лёзунг
— Прызыву
ўдарнікаў
фабрык
і шахт,
Каб
ў песьнях
чуваліся—
крокі сталёвыя
У кожнага
з нас
у вушах!

І я
адклікаюся
словам
магутным,
І клічу
другіх
па крыві,
як і я—
Каб
ў нашых
заводах,
на фабрыках,
гутах—
Бадзёрая,
новая—
песьня
гула!

23-V—31 г.

НА ФРОНТІ

Я ведаю,
тысячы лепшых,
Найлепшых
Гублялі галовы
у ржавых цісках...
Ідэйных—
на соснах падвешвалі
І сыпалі
ў вочы пяском...

У гісторыі сьвету—
запісаны раны,
Запісаны раны
адвечных рабоў,
Дзе годы юнацкія
Марна згаралі—
У сырых,
сутарэйных
складах.

Мне лепшаю сьведкай
У памяці стала,

Мне пэўна яе
не забыць,
ня згубіць,
Як стражнікаў—
дзікія стаі—
Прыходзілі
вёскі
граміць...

А колькі яшчэ...
У верш ня ўпішаш...
Ды, нават,
самому
ўсё страшна
адчуць...

.....

Зьліліся
далёкія
мілі
ў высях,
І часам
стаяць у ваччу...

Праз буры,
груганы,
Праз замяць
І сьцюжу,
Мы сьмела ступалі,
адважна ішлі,
Бо толькі ў працоўных—
І моц,
і дужасьць,

З якімі магчыма—
эмагацца
і жыць!

Сягонья іх дзеці,
хто гнуўся
зазвычай,
Што ў годы мяцежныя
высілі
ўсходы—
Выходзяць гэроі
на фронт будаўнічы,
На фронт
пролетарска-
мастацкага
слова.

Нам, гэтакім, сёння
вялікая справа—
Тварыць
некранутыя
песьні жыцьця,

У домнах Савецкіх—
старое ўсё
плавіль—

На новы
сталёвы—
касяк...

Май 1931 г.

ЗНОЎ ВЯСНА НА ЖОЎТЫХ КАРПУСОХ

Так, вясна.
На двары распуцьце,
На двары так ціха,
Цёпла так...

Сакавік зьмяў
лютаўскія пумы,
Красавік прынёс зноў
творчы тахт.

У лесе там—
Бярозавік струменіць.
Скора песьню гаркнуць трактары,
І па шыры
Сіня-зарунелай
Гэты сьпеў праскача
З-за гары.

.....
Ну, а тут,
У горадзе сталёвым,—
Дзе жыцьцё пульсуе,
І гарыць,
Так і просяць вусны

Ў сэрца слова.

І адно—

Каб будаваць!

Тварыць!

На будову

Новых фабрык,

ЖАКТ'аў,

Зноў прышлі мужчыны—

муляры,—

Як рэней,

Бадзёра й трапна,

Выводзіць высокія муры.

Тут і я,

Як іншыя—

ударнік,

Паднашу цагліны

муляром.

Мне ня трэба

Славы

і мэдалі,

Бо мэдаль мой—

новы дом.

Трыццаць пяць

узгрузіў на плечы

і нясу на трэці аж

паверх.

Мне насустрач

Усьміхнуўся вечар,

Халадком спрыснуў

Вясны павеў.

Ну, а я—
Я проста раззлаваўся:
Што за ліха
Час на адпачынь?..

. . . . .
Прагучэў гудок дзесь
  басам,
Паімчаўся водгук
  ў далячынь...

17-III—31 г.
г. Менск

А С І Н Б У Д

Драмалі дні,
як цень,
як місяц.
І так плылі
за сіні далягляд.
Драмалі дні,
як зарасьлі Палесься,
Як і балотная
Палеская
зямля...
Сюды зьляталіся
і качкі,
і зязюлі,
Ды шэры воўк
Хаваўся ад людзей.
А чалавек рыдаў
з ўсёй істотай
чулай,
З балючай скаргаю
на чорны
дзень...
Там сёньня—
Іграюць турбіны,

Ўслаўляючы новыя будні.

Ўключыўся у цела

краіны

Магутнейшы

Ток Асінбуду.

Панесьлі яго праз прасторы

Дратоў сугалосныя

Ніці.

Туды—

дзе моторы

гутораць—

У Воршу,

Дуброўну,

У Віцебск.

Муць растала

У бляску ліхтарань,

І балотны разьвеяўся чад.

Бо, акрэсьлены працай ударнай,

Зіхаціцца

косьцёр

Ільліча!

в. Стары-Дзедзін

1980 г.

ПАХОДНАЯ

Наперад, наперад ідзеце,
Тварцы будаўніцтва—комуны
Пад ленінскім сьцягам заветным
Бяз болю ў грудзёх і бяз суму.

Паходныя грайце оркестры
Бадзёрыя маршы будове...
Краіну ударнай абвесьцім
На творчых шляхах пабудовы.

Наступам фабрык, заводаў
Зьнішчаем усе перашкоды,—
Сталёвыя дні пяцігодак
Куюць будаўнічыя годы.

Молат мацней націскацьме,
Каб наўкозьле гуло ад удараў.
Тэмпы ня слабнуць у працы,
У працы брыгад ударных!

Наперад-жа, юныя раці,
Пад сьцягам, высока узьнятым,
Напружнае, творчае працы!
За лепшае заўтра змагацца!!!

в. Стары-Дзедзін,
Жнівень 1930 г.

ПОМНЮ ДВАЦАТЫ

Успомніўся зноў мне
Дваццаты мяцежны...
На могілках сьведкі—

Крыжы...

Тады,
Калі лепшыя сьцежкі
Віхор у паднябесьсі кружыў...

Тады,—
Як мястэчкі і вёскі
Палалі ў агні барацьбы,
І гінулі людзі

Пад гаўбіцаў лёскат,
Якія рэспубліку
Йшлі бараніць...

Я малым цыплёнкам
Спалохана ціўкаў;
Ня ўсё зразумелым
Было для мяне.

Мне маці на ногі
Круціла ўціркі,
А я не даваўся—

Крычаў
І дурэў.

Тады я ня ведаў,
Што маці і бацька,
І разам ваколіца ўся,—
Рашылі паехаць
Па сьвеце бадзяцца,—
Абы ня даць Польшчы прысяг.

Таму мне і маці
Укручвала ногі.
І капалі сьлёзы
Ў матулі з вачэй.

. . . . .

Здалёку даносіўся
Стукат
І рогат,---

Што дольш,—
То гучней і гучней...
Там дзесьці
І брат мой Мікола
Узводзіў курок на паноў...
А кроў пульсавала ракою
Па ўлоньні палёў і лясоў...

Я толькі тады
Зразумеў усё чыста—
Малюнкi баёў

І жыцьця,
Калі над рэспублікай
Ўзьвіўся ўрачыста,
Узьвіўся—

ЧЫРВОНЫ СЬЦЯГ.

Я сённячы зноў
Ўспамінаю
І думаю...
Адзінаццаты ліпень выбіў...
І мы
Беларусь маладую—
Краінаю
Фабрык,
Заводаў—
Будуем!!!

Менск,
Чэрвень 1931 г.

ТАРФЯНЫ ДАНБАС

Вечна тут красаваліся жыліны,
Падпяразаныя кругляком,
Багуном,
                    цякуном,
                                    журавінамі—
Выслаўляліся спокан вякоў.
Зарасталі акраі дурнішнікам,
Дзе-ні-дзе—
Пракідаўся хвошч,
Шмат бывала
                    вадзілася выцік там
У вясновую цёмную ноч.
А цяпер,
                    калі скрозь над вышынамі
Разгараецца сонечны дзень—
Запявае
                    балота машынамі,
Трактарамі балота гудзе.
І гамонка расьце над балотамі,
Сьмех вясёлы
                    хлапцоў
                                    і дзяўчат...

За ўдарнай і дружнай работаю
Не пачуеш утомы ў плячах.

Пад рукамі рухавымі, спрытнымі
Лёгка скачуць брускі тарфняку
І складаюцца роўнымі сьціртамі
На вільготным балотным таку.

Вечарамі вясновымі зорнымі,
Калі прыдзе туман на папас,
Дыша грузна энэргіяй чорнаю
Тарфяны беларускі Данбас.

Я Н

С У Б А Ч

ФАБРЫЧНЫ ГРУЗЧЫК

Прысьвячаю—
Ул. Бабецкаму

У сэрцы—
згадак жывых
прыліў

Аб днях—
непагодных,
засьнежаных.

На фабрыку мы
тады прышлі,
Як вецер
свавольныя
і незалежныя.

Нас не кранаў
заданья зрыў,
Перамог асалода
нас не кранала,
Ды перад бурай
спаборніцтва дзіў.

Нарэшце
мы не ўстаялі.

І кінуліся мы
                                 ламаць
                                 і крышыць
Зарасьнік
                                 звычай сваіх нікчэмных.—
Сумленьне прабілася
                                 з нашай душы
Раптоўна—
                                 як нафта з нетраў падземных.
І роднаю
                                 фабрыка стала нам,
Цяпер нас адно
                                 і хвалюе і радуе.
Каб нябывала
                                 тэмпы узьняць,—
Сябе абвясьцілі
                                 ударнай брыгадаю
І вось,
                                 як датлее ў агні зары
Апошняя ночы цень,
Як рынецца
                                 ўдалі
                                 сырэны рык,—
Заказы дае нам
                                 кожны цэх.
Тады разгараецца
                                 наша быль,
Нам падуладны
                                 пад'ёмнік.

Патаку,
    цукар,
        кава-бабы—
Цэхам падаем
        няўтомна...
І мускулы ног
        ня дрыжаць што-час,
Цяжар
        ня сьціскае дыханьня,
Прыступкі паверхаў
        пужаўшыя нас,—
Зьнікаюць
    ў прадоньні паданьняў...
Ды раптам—
        ня льлецца ў дынамо ток,
Мёртва павісьлі тросы.
Сунецца хмарай
        грозны прастой
Скрасьці
        адсоткаў россып.
Мы-ж не чакаем
        ў бязмоўі глухім
Заданьня
        сьмяротнай агоніі,—
На 3-ці паверх
        цукру мяхі
Уносім з запалам,
        як шторм,
                разгонным...

Нашым уздымам
трывогі налёт
Скамечан
і абязброен,
Варштаты ня сьцішваюць
свой ход,
Цукеркі з конвэйра
скачуць спакойна.

Ф-ка „Комунарка“,
Май 1931 г.

НАСТАЎНІЦА

(Грузчыкам ф-кі „Комунарка“ —
Дышлеру ІГа дону, — ліквідаваў-
шым сваю няпісьменнасць, —
прысьвячаю).

І ў сьнежную буру
І ў жорсткі мароз,
Як толькі сырэна
„4“ пратрубіць, —
Ты нам загадваеш
Браць пяро,
Яшчэ недаступнае
Рукам нашым
Грубым.

Маўкліва садзімся
Мы за стол,
Кніжкі і сшыткі
Кладзем прад сабою,
І вучыць яна
Аўладаньню нас той
Пісьменнасці
Грознай зброяй.

— Ушчэнт не разьбіты вораг
На нас
Рыхтуе замах
Неўгамонна.
Клінком стараннасьці
З пляча да сьцягна
Раскройце
Сьляпую цёмнач...

Мы наступ разьвінаем
І ў шыр
І ў даль,
У перамогу
Мост перакінуўшы.
І ўрэшце прымуслі
Няпісьменнасьць
Здаць
Аконаў апошнюю лінію...

Нам ворагі цэляць
І ў лоб
І ў тыл. —
Мы не адступім,
Ня зьменім кірунак,
І на-цянькі,
Як паказала ты,
Будзем ісьці
Да Сусьветнай Комуны.

Ф-ка „Комунарка“,
Сьнежань 1930 г.

ФАБРЫЧНАЯ ТРЫВОГА

Ізноў у сэрцы
Разбудзіў
Гудка
Прызыўны голас
Трывогі
Дальняй барацьбы
Пад сьцягам
Комсамолу.

Не!
Не забыць мне
Тых часоў.
Бяз бояк тых
Крывых
Ня бачыў я-б цяпер
Лясоў
Будоўлі нашай
Слаўнай.

Дык тых,
Хто за саветы
Лёг,
Сябры!

Ўшануем памяць
За варштаком
І на палсх—
Цэравышэньнем
Плянуну...

Пагібель
Зычуць нам
Адтуль,
З драпежнага
Заходу.
А мы ў адказ
На штурм!
На штурм!
Рашаючага
Году!

Ф-ка „Комунарка“,
26-IX—31 г.

С Я С Т Р А

Табе пішу ў сваіх лістох:
„Мы казку ў быль
ператвараем...
Вось колькі дзіўных перамог:
Прагульшчыкаў зусім ня маем.
Мы сем напружаных адсоткаў
Далі звыш нормы баявой
Другому году
Пяцігодкі;
За трэці разгарнулі бой“...
І ў адказ ты шлеш мне ліст
Адтуль—
З-за лютых панскіх кратаў.
Чытаю:
„Месца на зямлі
Для турмаў не хапае катам“.
Але няма ў лісьце
Ні слоў,
Ні сьлёз, народжаных адчаем,
Яны ў здзяйсненне дум і сноў
Такою вераю палаюць.
„На частку шостую плянэты

Паны зьбіраюцца вайной,—
Каб ненавісныя Саветы
Не турбавалі іх „спакой“.
Ды крыважэрныя намеры
Ніколі мы не праглядзім!
Ў рашучы момант, як адзін,
На іх штыкі свае павернем!“
О! мужны бальшавіцкі ліст!
Сястра!
Дасягнем хутка мэты.—
Пачаты ў нас
                    соцыялізм
Усім заваладае сьветам!

ПЯЦІГОДНІ ПАХОД

У паходзе нячуваным
Песьню
Горда запяём,
І напорам
Гураганным
Перашкоды разьнясём.
І тады ўзрастуць
Колёны
Фабрык дымных
Ў гарадох.
Ураджай
Залатазвонны
Забуяе на палёх...
Бурам лютым
Не сагнуць нас!—
Будзем
Радасьцю гарэць.
Наша
Творчая магутнасьць
Паланіла
Сілу рэк.

Будзем жыць
На абкаванай
Стальлю звонкаю
Зямлі,
Будзем чуць
Цяжкіх комбайнаў
Стагалосы пераклік!
Бурных будняў
Гул сталёвы!
Індустрыіны
Грохат-звон!
Як нічым,
Я зачарован—
Будаўніцтвам
Новых дзён.

У паходзе нячуваным
Песьню
Горда запяём,
І напорам
Гураганным
Перашкоды разьнясём!

Лістапад 1929 г.

ЛЕСАСЕКІ

Дзе
Вяршыні стромых хвой,
Ледзь дасяжныя
Для вока,
Сьцераглі
Лясной спакой
І драмучыя сузмяркі,—
Уварваліся туды
Бальшавіцкія сякеры,
З імі
Ўдарніцкі уздым
І размах
Ліхі,
Нязьмерны.
І ваўкі,
Пачуўшы гул
Піл,
Сякер,
І лесу стогны,—
У лясную глыб
Бягуць
Па находжаных дарогах.

Мы-ж упартаю хадой
Усё прасоўваемся
Далей,
Дзе гушчар
Стаяў сьцяной—
Россып
Сонечных прагалін.
Вывяраем чула
Мы
Клясе
Палкую адданасьць—
У лясох
Пад сьвіст зімы
Выкананьнем
Стрэчных плянаў...
І вякоў вартаўнікі,—
Хвоі,—
Валяцца са сьвістам,
І цярэбім мы сукі...
І адвозім лес
На прыстань...
Ды вось,—
Подыхам вясны
Узарваўся лёд
Напорна,
Надыйшлі другія дні,
Сталі ўсе мы
Плытагоны.

Заняволіўшы раку
Сілаю
Плытоў бяскрайных,
Мы ўзялі
Адзіны курс
На савецкую Украіну.

ДРУГУ З ДАНБАСУ

Угрызайся
Кайлом і кіркой
Ў пароду
Вялікага пляну.
Мой сябра—,
Суровы рабкор,
Мой сябра—,
Рабкор-ударнік.
Я чую—
Прарыў
У цябе,—
У глыбі падземельнай
Данбасу...
Дык кідайся першым у наступ!
Сіл не шкадуў
Ў барацьбе...
Я на заводзе сваім
Б'юся за плян
З запалам.
Патрой-жа, мой сябра,
Уздым,
Дай мне удоваль апалу.
Буду тады я ліць

Дэталі бесьперабойна
Да машын пераможных мільёнаў,
Машын—
Для колгаснай зямлі.
Калі-ж
З-за магутных пластоў
Высуне вораг кіпці,
І штрэкі пакіне
Ныцкі,
І зграя
Рвачоў,
Гультаёў,—
Узбройся, мой сябра,
Пяром.
Наладзь-жа ты ім засаду.
Штыкамі радкоў
Наскрозь
Пранізвай
Злачынства і здраду!
Адкалвай
Важкім кайлом
Вялікія скібы
Няўтомна.—
Каб не аслаб агонь
У ненасытных домнах;
Каб я за варштатам заўжды
Перавыконваў заданьне.
Асіліў каб я ў змаганьні
Пяцігодку—
Ў чатыры гады.

ВЯЗЬНЯМ ТУРМЫ НАРОДАЎ

Жыцьцё
Крыважэрнай клясы
Пастаўлена
Намі
На карту.
Пагібель
Ня здужыць адкласьці
Крывёю запырсканы
Карцар!
Не пераканаць
Непакорных
Жахліваю
Мовай кратаў!—
Ад сьмерці
Хаваюцца каты
У каменны
Панцыр
Тэрору.
Вязьні
„Славутых“ Лукішак
У камэры зьдзекаў

Запхнуты,—
Да помсты
Бязьлітаснай,
Лютай
Сотні замучаных
Клічуць!
Улады
Арол бяскрылы
Імкнецца
Бясьсільна
І марна
Спакой
Прышчапіць
Магільны
Вёскам
Наскокамі
Карнымі...
Наблізім-жа
Судны час,
Геройства
Ўкладаючы ў пляны.
У спрэчцы:
Ці мы
Ці нас—
Мы пераможцамі станем!

Равіча вязень!—
Мужай!
Межы між намі.

Сатруща.
За змучаны,
Зьбіты край,—

Адпомсьціць
Блізкая
Рэволюцыя!

СЛОВА ПРА ЁРАДЖАЙ

Дзе ўчора,
Зямлю ўзрываючы скрозь,
Прайшлі трактары неўгамонныя,
Пад напеў
Палявых вятроў
Узьнімаецца рунь зялёная.
Гадуюць яе клапатліва дажджы
І сонца пякучага промні,
Калгасьнік,
Як сэрцам, ёй даражыць
І дбае аб ёй няўтомна...
Хутка густая, бязьмежная рунь
Перарасьце ў залатое калосьсе,
Каб на знаёмы ссыпны пункт
Пакрочыць абозам увосень.
Але на зары жніва
Штодзень
Ураджаю трывожна сьніцца:
Сусьлік мільёны каласоў скрадае
Высокага жыта, пшаніцы.
Чуючы шкоднікаў, збожжа ўслых
Шуміць і ўсхвалёвана звоніць...

Таварыш!
Бязьмежжа каласоў буйных
Чакае ад нас абароны.
Ахову ўраджаю, як меч, узьнімі
Над нязьлічонымі стратамі,
Тады да адказу напоўнім мы
Збожжам магутныя элеватары.
Адгэтуль па рынах шырокіх уніз
Хлеб у вагоны паводкаю рыне,
І цяжка нагужаны, пойдзе цягнік
У гарады
Пролетарскай краіны.
Вернецца ён з падарожжаў аддальніх,
Кіне ў прасьцягі колгасных палёў
Тысячы тысяч складаных комбайнаў,
Мільёны сеялак і трактароў...
Ведаю—
Напоўнім да верху мы
Магутныя элеватары...
Ахову ўраджаю, як меч, узьнімі
Над нязьлічонымі стратамі.

ЭЛЕКТРОСТАНЦЫЯ

Дык вось і вы,
знаёмыя агні.
(Здаецца, 3-цяя працуе зьмена).
Мне нагадала
ваша зіхаценьне
Пра непаўторныя
будоўлі дні.
Тут,
дзе шумлівыя страі муроў
Застыглі у цяжкім палёце,
Непераможаным
было уладаром
Таёмнае і дзікае балота.
Але казалі
мы,
бальшавікі,
Упартасьцю узброеныя людзі:
Тут будуць пець
вясёлыя гудкі,
Тут жыта
каласіцца будзе...
І стальлю
загрымела гаць,

І захапіла нас
адзінае жаданьне:
І сілы
і запал
усё, усё аддаць
Кіпучаму
працоўнаму змаганьню.
І верай
прасякаў мяне
Рыдлёвак
шыбкі бляск і гоман,
А мускулы суровыя мае
Не пакараліся
спакуснай стоме...
Міналіся узьвіхраныя дні,
Са славаю
адходзілі у далі.
І вось
напружана чаканья агні
На багне заваёванай
зазьзялі.
І дружныя турбіны
загулі,
І тысячы
імпэтных кілёватаў
Па правдох мядзяных пацяклі,
Каб ажывіць
фабрычныя варштаты...
Дык вось і вы,
знаёмыя агні.

(Здаецца, 3-цяя праце зьмена).

Мне нагадала
ваша зіхаценьне
Пра непаўторныя
будоўлі дні.

Ф-ка „Комунарка“
(Менск).

НАПАГАТОВЕ ТРЫМАЙ ВІНТОУКУ!

Гэй, пролетары! вуліцы ўладар,
З оркестрамі стройся ў колёны!
Нясі сьцягоў узбунтованы пажар
Наперакор нікчэмным забаронам.

Хай сьвет рабаўнікоў дрыжыць
Ад кананады ўзбураных протэстаў:
Ім не схаваць крывавыя нажы
Пад падалой „міралюбівых“ гэстаў.

Над падняволеных айчынай занясьлі
Драпезнікі сьмяртэльную вяроўку...
Таварыш мой! Будуючы соцыялізм,
Напагатове будзема трымаць
    .вінтоўку!

29-VII-30 г.

П. БУРАВЕЙ

	<i>Стар.</i>
Песьня грузчыка	5
На пакгаузе	9
Суботнік	12
Складаецца плян	16
Я іду ў літаратуру	21
На фронт	25
Зноў вясна на жоўтых карпусох	28
Асінбуд	31
Паходная	33
Помню дваццаты	34
Тарфяны Данбас	37

Я. СУБАЧ

Фабрычны грузчык	41
Настаўніца	45
Фабрычная трывога	47
Сястра	49
Пяцігодні паход	51
Лесасекі	53
Другу з Данбасу	56
Вязням турмы народаў	58
Слова пра ўраджай	61
Электрастанцыя	63
Напагатове трымай вінтоўку	66

Бел.
А

Handwritten text in the top right corner, possibly a date or page number, with some blue ink smudges.

ЦЕНА 1 руб.

Белл

1964

8000000277 1421

